

UPSD'den BUBİ HAYON VE İSTANBUL MODERN ARASINDA YAŞANAN SORUN HAKKINDA BİLDİRİ

Sanatçı Bubi Hayon ve İstanbul Modern Müzesi arasında bu ay içinde yaşanan gerginlik ve tartışma konusu olan eserin İstanbul Modern'in Gala Gecesi'ne alınmamış olması ile ilgili konuda UPSD'nin görüşü aşağıdaki gibidir:

Her yıl eğitim programına destek amacıyla, 7-8 sanatçıdan birer hediye yapıt talep ederek, 'Gala Modern' isimli bir özel gece ve müzayede düzenleyen İstanbul Modern, bu işleri sanatçılarla beraber, küratörünün yönlendirmesiyle oluşturmakta ve seçmektedir. Bu şekilde her yıl değişik sanatçıların çalışmaları, o gecede davetli sanatseverlerin beğenisine sunulmaktadır.

İstanbul Modern'in şefküratörü Levent Çalıkoğlu da sanatçı Bubi Hayon'dan 10.12.2012 tarihli Gala Gecesi için bir yapıt tasarlamasını istemiş, ortak oluşturdukları düşüncede de Bubi Hayon'un kendi stilinde bir koltuk üretmesinde karar kılınmıştır.

Yapıtın son halini gören Levent Çalıkoğlu, işin bronz-altın görünümünde bir 'oturak' olduğunu fark ettikten sonra, Bubi'ye üzerinde anlaşılardan farklı olduğunu, bu şekilde müzayedeye koyamayacaklarını bildirmiştir.

Daha sonra takip eden süreçte gerek Bubi'nin yaptığı açıklamalar, gerek İstanbul Modern'in yanıtı ve takip eden gergin günler, Türk sanat ortamının malumudur.

1- UPSD, düşünceyi ifade özgürlüğü konusunda son derece hassas ve gerek sanat eserlerine, gerek siyasal düşünce ifadesine gerek her türlü sanat eseri ve sanatsal farklı disiplinlerden ifade yöntemlerinin özgürlüğünün korunmasına önem veren bir kurumdur. Türk kamuoyunun yakından bildiği gibi UPSD bu konuda birçok eylem düzenlemiş ve sanatçılara destek vermiştir.

2- Bubi Hayon ve İstanbul Modern arasındaki ilişki, davet üzerine gerçekleşen bir küratörlü alanın, sipariş iş sergisi konumundadır. Bilindiği gibi, sanat eserini, düşünceyi halka, sanatsevere ulaştıran aracı kurumların (müze, galeri, basın, yayınevi, tiyatro) bu yapıtları seçme ve sunup sunmama hakkı vardır. Bu nedenle küratörlü sergilere seçilmeyen sanatçıların yapıtları, yayınevlerinin basmadıkları kitaplar, gazetelerin yayınlamadıkları makaleler/haberler/ tiyatroların sahneye koymadıkları eserler, galerilerin sergilemeye seçmedikleri yapıtlar sürekli olarak gündemde olan uygulamalardır.

Bu şekilde reddedilen, yani sergilenmeyen veya satın alınmayan veya müzayedeye konulmayan veya yayınlanmayan her eser, eser sahibini doğal olarak üzer. Bu, sanatçı olmanın doğal akışı içinde, olağan bir durumdur ancak her yaşandığında da, sanatçının yeniden bu rahatsızlığı hissetmesi normaldir.

3.- “Sansür”, sanatçı ve onun eserini topluma taşıyacak mecranın, yani müze, galeri, yayın, görsel “sunum anlaşması” yürürlüğe girip, yapıt halkla doğal akışında buluşacakken yapılan dış müdahalenin adıdır. Yani bir hükümet, bir içişleri bakanlığı, bir kültür bakanlığı, bir belediye bir esere müdahale edip ‘sakıncalı’ yargısı ile toplumda buluşmasını engellediği zaman bir sansürden söz edilebilir. Çünkü hiçbir müze, hiçbir galeri, hiçbir yayınevi, hiçbir gazete, sanat ve fikir ‘işçisinin,’ yani sanatçı-yazar-düşünce insanının şu ya da bu nedenle onaylamadığı eserini sergilemeye, sunmaya mecbur edilemez. Söz konusu davette de, sanatçı, küratörlü, siparişli, belirli bir seçilmiş amaca hizmet etmek isteyen bir Gala müzayede gecesi seçiminde, bunun her istediğini sunabileceği bir platform olmadığını bilerek bu işe soyunur. Dolayısıyla burada yapılan seçimi bir “sansür” vakası olarak adlandırmak, bu kelimenin kapsama alanının dışına düşer. Sansür, yapıtı üreten ve sunmayı kabul edenin dışında, 3. bir merciinin devreye girmesiyle oluşur. Örneğin bir Galeri, bir eseri sergiler, polis gelir o eseri indirir. Ya da bir yayıncı, bir yazarın kitabını yayınlar, bir kanun yorumuyla savcılık o kitabı toplatmak ister. Bunlar “sansür” e girer. Aksi takdirde, yapıtı topluma sunan konumundaki 2. ayağın, her toplumun önüne taşımaya reddettiği yapıta “sansür” denecek olsa, bu dünyada sayısız eserin her an her yerde sansür edildiği anlamına gelir.

4- UPSD Yönetim Kurulu, spesifik olarak Bubi Hayon’un yapıtı ve İstanbul Modern’in bunu neden müzayede koymaktan kaçındığı konusunu belki anlamış değildir. Ancak hangi kurum veya sanatçının neyi uygun görüp görmediği, kendi öznel seçimidir. Sanatçı Bubi Hayon’un yapıtı, İstanbul’da birçok galeride veya UPSD’nin kendi galerisinde, bir sergi çerçevesinde sergilenmeye değer görülür. Ancak İstanbul Modern veya belki başka bir müze/galeride, bu yapıt belirli bir proje ve sergi çerçevesinde reddedilebilir. Bu nedenle zaten farklı stilde galeriler, müzeler, koleksiyonlar oluşmaktadır.

UPSD, kendi üyesi olan değerli ve deneyimli bir sanatçısının ilgi çekecek bir işinin bir sanat buluşmasında red edilmiş olmasından dolayı doğal olarak üzüntü duymuştur. Ancak bu konuda karar merci ‘küratörlü ve siparişle üretilmiş’ bir iş talep etmiş olan İstanbul Modern’dir. O geceyi planlayan ve kurgulayan kurum, sergi adına beklentilerini ve hedeflerini ortaya koyma hakkına sahiptir. Sanatçımızın bu işine kattığı emek ise ölümsüzdür. Henüz bir yerde sergilenmemiş olması, değerini tabii ki düşürmez. Bu olaydan yola çıkarak, bundan sonra buna benzer tartışmaların yaşanmaması için çeşitli alternatifler düşünülebilir.

Umarız Türkiye önümüzdeki dönemlerde, sanat yapıtlarına daha az gerginlikle bakan, daha esnek yaklaşan, kurumların belki aşırı hassasiyetleri bu kadar rahat devreye sokmadıkları, daha özgür bir sanatsal ifade alanını taşıyacak demokratik bir yapıya kavuşur.

Bu deneyim, belirli tartışma veya üzüntüleri beraberinde getirmiş olsa da, umarız Türkiye’de sanat ortamının olgunlaşmasına katkıda bulunacaktır.

Saygıyla kamuoyuna duyurulur.

UNESCO-AIAP Türkiye Ulusal Komitesi

Uluslararası Plastik Sanatlar Derneđi

Başkan

Bedri Baykam

Yönetim Kurulu

Bahri Genç

Safiye Mine Erdurak

Berna Erkün

Hülya Kúpçüođlu

Murat Havan

Melik İskender